

Hæc supposebat propositio leges habere vim obligandi à populo & ab eo Principi datum esse potestatem, ita ut in beneplacito populi situm sit leges Principis vel recipere, vel repudiare. Sed illud principium præstufocat Angelicus eodem articulo ad 1. *Apostolus dicit ad Rom. 13. OMNIS POTESTAS HUMANA à DEO EST: & ideo qui potestati resistit, Dei Ordinationi resistit, & secundum hoc efficitur reus quantum ad conscientiam.*

Deinde, etiamsi id verum foret: tamen Princeps à populo constitutus hoc ipso, quo Princeps à populo constitutus est, iam leges ferendi potestatem habet, nec non ad earum observationem populum obligandi. Vide etiam *Sreyaertsum pag. 69*

PROPOSITIO DAMN.

2. **L**ibri prohibiti, donec expurgentur, possunt retineri, usque dum adhibitâ diligentia corrigantur. Est 45. Alex.

D. THOMAS I. 2. q. 96. art. 6 in corpore. *Omnis lex ordinatur ad communem hominum salutem, & instantè non obtinet vim, & rationem legis. Ordinatur autem, & maximè conducit ad salutem animarum, ut non solum non retineantur libri prohibiti absolute, sed etiam, ut non retineantur prohibiti sub istâ formulâ, donec expurgentur, vel corrigantur. Etenim non minus horum, quam illorum retentioni inest erroris periculum: quod provida, & pia Mater Ecclesia communi animarum saluci consulens summò studio à Fidelibus conatur avertere.*

PROPOSITIONES DAMNATÆ.

Circà materiam, que tractatur in secunda secunda.

De virtutibus Theologicis in genere.

PROPOSITIO DAMN UNICA.

Homo nullo unquam vita tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis ex

vi Præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium. Est prima Alexandrina.

D. THOMAS 22. q. 44. art. 2. ad 1. Præcepta dantur de actibus virtutum; non verò de habitu, ut infinitis in locis repetit Angelicus. Sic, dum Præcipit Deus, ut ablata restituamus, non restitutionis habitum, quo nemo recipit, quod suum est, sed actum præscribit, quo redditur id, quod injustè ablatum est. Dum eleëmofyna fieri jubet, non de habitibus, quibus pauper non pascitur, sed de erogatione victus, quò pauper sustentatur, sermo est. Dum parentibus mandatur, ut in timore Domini filios suos educent, actualis, quæ sola illis prodest, non habitualis disciplina, à quâ nullus dimanat fructus, à Deo præcipitur. Itaque Deus etiam non præcipit inertem otiosum, & torpentem virtutum Theologicarum habitum, sed imperat, ut ferventes illarum virtutum actus eliciamus. Jubet se diligi dilectione actuosâ, non cessante, dilectione vigili, non sopitâ, dilectione erectâ, non inclinâtâ, non jacente, non sepulâ. Idem quoad elicientiam fidei, & spei Deus imperat; ita quidem, ut per se, & ex vi præceptorum Divinorum ad virtutes Theologicas pertinentium, teneamur in Fidei, Spei, & Charitatis actus prorumpere.

Object.

Hinc ruit præcipuum damnatæ Propositionis fundamentum, quod in hoc situm erat, tenèri quidem hominem harum virtutum actus elicere, sed per accidens tantùm, & aliorum occasione Præceptorum, quæ sinè hujusmodi actu explèri non possent, non verò per se, & ex vi Divinorum mandatorum virtutes illas concernentium: ruit inquam, fundamentum, cum Præcepta dentur de actibus, & exercitiis virtutum per se eliciendis.

R. sp.

Et sanè nullæ sunt virtutes, quarum præcepta per se magis obligent, & quarum magis in sacris litteris fiat mentio, quam istarum trium Theologicarum. Qui timetis Deum, credite illi Ecclesiastici 2. Sperate in eo omnis congregatio populi: effundite coram illo cordis

corda vestra. Psalm. 61. Spera in Deo tuo semper, Osee 12. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ, & ex totâ fortitudine tuâ Deut. 6. Matthæi verò 22., prioribus recensitis, pro fortitudine ponitur in totâ mente tuâ; deinde hoc est Maximum, & primum mandatum. Marci 12. ponuntur quatuor: Scilicet ex toto corde tuo: ex totâ animâ tuâ: ex totâ mente tuâ: ex totâ virtute tuâ. Talianè Præcepta, præsertim ultimum tam grave, tam Sanctum, tam justum, singulari Majestate à Moyse locò citatò Deuteronomii promulgatum, populoque Israëlitico Impressum, toties in novâ lege repe itum, Primum, & maximum mandatum, ad cujus accuratam observantiam cordibus hominum inferendam Deus unicè quodammodò collimat, talianè præcepta nunquam obligarent ad elicientiam actûs?

Accedit, quod Ecclesia petat in Oratione Dominicæ 13. post Pentecosten; *omnipotens, sempiternæ Deus, da nobis Fidei, Spei, & Charitatis augmentum*, quî autem tale possumus nancisci augmentum, nisi per trium virtutum Theologicarum, idque frequens exercitium?

Postremò, quoddam de *ur per se*, inter alia, præceptum Charitatis, disertè docet Angelicus 1. 2. q. 100. art. 10. in corpore. *Actus charitatis cadit sub præcepto legis, quod de hoc SPECIALITER DATUR, scilicet diliges Dominum Deum tuum.*

De Fide, & ejus actibus.

PROPOSITIO DAMN.

I. **F**ides non censetur cadere sub Præceptum speciale, & secundùm se. Est 16. Innoc.

D. THOMAS 1. 2. q. 62. art. 1. *De actibus Fidei dantur Præcepta in lege Divinâ. Dicitur enim Ecclesiastici 2. qui timetis Deum, credite illi.*

Fundamentum Propositionis fuisse videtur, inquit *Steyaertius*, quod Fides ipsa prærequiratur, ut aliquod

aliquod Dei præceptum homini insinuetur. Proinde fides non censetur cadere sub Præceptum speciale.

Sed hanc subtilitatem jam dudum castigata Theologia præoccupata, docendo credendi Præceptum simul cum ipsâ fide, quæ prædicatur, innotescere, ita ut adversus speciale fidei Præceptum peccet is, qui hanc sufficientibus motivis Propositionam amplecti directat. Illud constat ex Angelico 22. q. 10. art. 1. in corpore. *Infidelitas dupliciter accipi potest: uno modo secundum puram negationem, ut dicatur infidelis ex hoc solo, quod non habeat fidem. Alio modo potest intelligi infidelitas secundum contrarietatem ad fidem, quæ scilicet aliquis repugnat auditui fidei, secundum illud Isaiæ 52. Quis credidit auditui nostro? Et in hoc proprie perficitur ratio infidelitatis, & secundum hoc infidelitas est peccatum contra præceptum scilicet de fide suscipiendâ debite propositâ, proinde fides cadit sub præceptum speciale, & secundum se.*

PROPOSITIONES DAMN.

2. **S**atis est actum fidei semel in vitâ elicere. Est 17. Innocent.

3. Sufficit Mystera Trinitatis, & Incarnationis semel credidisse. Est 65. Innocent.

D. THOMAS 22. q. 44. art. 2. ad 1. *Præcepta dantur de actibus virtutum, adeoque sistendo in eodem D. THOMÆ principio supra expenso fides semel habita, & exercita non potest esse deses, & omni deinceps actione carens, sed tenetur homo in illius actus sæpè prorumpere.*

Et contra illud recentiorum Theologorum dogma ab exercitio virtutis fidei etiam circa sacratissima Trinitatis, & Incarnationis Mystera hominem eximebat, poteratque ille, dummodò semel in vitâ credidisset, puta vel in juventute, vel dum aliàs fidem capessivit, reliquum vitæ tempus tamquam à dura lege emancipatus, sui que juris factus aliis actibus, & exercitiis devovere.

Non

Non sic Angelicus, non sic Apostolus, qui ait ad Galatas 3. *Iustus ex fide vivit.* Non semel igitur, sed sæpius homo actus fidei eliciat, oportet: sicut cibum ad corporis sustentationem non semel tantum, sed sæpius debet sumere, ne deficiat.

PROPOSITIO DAMN.

4. **A**ssensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitiâ saltem probabili revelationis, imò cum formidine, quâ quis formidat, ne non sit locutus Deus. Est 21. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 2. art. 1. in corpore. *Actuum ad intellectum pertinentium quidam habent firmam adhesionem, sicut cum aliquis considerat ea, quæ scit, vel intelligit. Quidam verò actus intellectus habent cogitationem informem absque firmâ assensione; sive in neutram partem declinent, sicut accidit dubitanti, sive in unam partem magis declinent, sed tenentur aliquo signo levi, sicut accidit suspicanti, sive uni parti adhareant, tamen cum formidine alterius, quod accidit opinanti, sed ACTUS, QUI EST CREDERE, HABET FIRMAM ADHESIONEM.*

Non potuisset Angelicus, si in hæc ipsa tempora incidisset, clarioribus, & solidioribus terminis errorem perimere. Ad assensum enim fidei requirit firmam adhesionem, quæ hõc ipsõ excludit assensum uni parti adhærentem cum formidine alterius, quod accidit opinanti. Assensus autem ille est ipsissima notitia probabilis, de quâ agit propositio, cum ipsa, seu probabilitas definiatur, quod sit adhesio intellectus uni parti cum formidine alterius. Non igitur assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitia saltem probabili revelationis, nec cum formidine, quâ quis formidat, ne non sit locutus Deus: sed requiritur certus, firmus, & ineluctabilis assensus, cum innitatur veritati divinæ.

Undè homo est certior de eo, quod audit de Deo, qui falli non potest, quam de eo, quod videt propria ratione, quæ falli potest. 22. q. 4. a. 8. ad 2.

PRO.

PROPOSITIONES DAMN.

3. **V**oluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium. Est 19. Innoc.

6. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalem. Est 20. Innoc.

D. THOMAS commentans in caput 10. ad Romanos. *Intellectus credentis*, inquit, *non determinatur ad assensendum* EX NECESSITATE RATIONIS, SICUT INTELLECTUS SCIENTIS. Ex quo sequitur, hominem non elicere actum assensus fidei ex motivis, & pondere rationum, quas Evangelii Præco proponit: Prædicante enim ipsomet Doctore Gentium, cujus verbis non phaleratis, sed simplici eloquentiâ refertis singularis vis inerat, quidam nostræ fidei mysteriis dissentiebant, alii assentiebant juxtâ illud Act. 17. *Cum audissent resurrectionem mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt; audiemus te de hoc iterum, quidam verò viri adhaerentes ei crediderunt.*

Quâ igitur fides Producitur?

Hoc explanabit scholarum Angelus... *requiritur quidem ad fidem*, inquit 1. p. q. III. art. 1. ad 1, *quòd credibilia proponantur credenti, & hoc fit per hominem, secundum quòd fides est ex auditu, ut dicitur ad Rom. 10: ipsum autem credere, 22. q. 2. art. 9. in corp. (ubi multi audientes Evangelium non credunt, quod spectat ad inscrutabilia judicia Dei) credere, inquam, est actus intellectus assentientis veritati divina ex imperio voluntatis a Deo MOTÆ PER GRATIAM.*

Undè fides est actus *supernaturalis*, fides verò, de quâ agit condemnatus error, *naturalis*, & *humana* tantùm est (licet altera Propositio innuat assensum esse *supernaturalem*, sed negatur illius Propositionis suppositum) fides, inquam, illa *naturalis* tantùm est, cum solummodò sistat in rationum pondere,

Proinde

Proinde nil mirum, quod barbarus extremo sub sole repostus audiens Evangelium à Prædicante, cujus verba rationem, motivum, & pondus solùm habent naturale, nil mirum profectò est, si idem postea ab idololatriis audiens plausibilia, seu suæ magis imaginationi conformia prudenter *repudiet assensum*, quem præbuerat Evangelio, ut asserit *Propositio sexta*. Hæc *Propositio* (ut & *quinta*) vera foret, si fides rationum ponderi commensuraretur, jam verò, ut vidimus, fides supernaturalis est quarumcumque rationum vim, & elaboratissimos superans discursus, & *Gratia* debetur assensus supernaturalis.

PROPOS. DAMN.

7. **F**ides latè dicta ex testimonio creaturarum, similivè motivo ad justificationem sufficit. Est 23. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 2. art. 3. *Dicitur ad Hebræos 10. Sinè fide impossibile est placere Deo*: sinè fide utique *supernaturali*, non *naturali*, seu latè dictâ, sivè Philosophicâ ex testimonio creaturarum, similivè motivo depromptâ; hoc enim *D. Thomas* quasi hunc prævidisset errorem, apertè refellit in responsione ad 1. *quia naturâ hominis (inquit) dependet à superiori naturâ, non sufficit cognitio Dei NATURALIS (en fides ista latè dicta) SED REQUIRITUR SUPERNATURALIS, seu Theologica.*

Præsuffocatur insuper directissimè damnatus error 1. 2. q. 113. art. 4. ad 2. PER COGNITIONEM NATURALEM HOMO NON CONVERTITUR IN DEUM, IN QUANTUM EST JUSTIFICATIONIS CAUSA, UNDE TALIS COGNITIO NON SUFFICIT AD JUSTIFICATIONEM.

Deniquè: justificatio est supernaturalis, itaque & dispositio ad illam debet esse supernaturalis: quæ quidem dispositio inter alias, primò requisita est fides *strictè dicta*; sicut docet Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 8. *Fides est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis*.

*tionis: fides, inquam (ne illa ad latè dictam de-
torqueatur) quam ex auditu concipientes liberè
moventur in Deum, Credentes vera esse, qua DI-
VINITUS REVELATA SUNT.*

PROPOSITIO DAMN.

8. **N**on nisi fides unius Dei necessaria videtur
necessitate mediæ, non autem explicita
Remuneratoris. Est. 22. Innoc.

D. THOMAS 2 2. q. 2. art. 5. *Dicitur ad Hebræos
11. Oportet credere accedentem ad Deum, quia
est, & quod inquirentibus se REMUNERATOR EST.*

Et certè necesse est ad justificationem, & salu-
tem, eam fidem in Deum habere, quâ, inter alia,
spes nostra in Deum excitetur. Quomodò autem
spes nostra in Deum excitabitur, nisi Deum cre-
damus esse inquirentibus se Remuneratorem?

PROPOSITIO DAMN.

9. **S**i quis à potestate publicâ interrogatur, fidem
Singenue confiteri, ut Deo, & fidei glorio-
sum consulo, tacere ut peccaminosum per se non dam-
no. Est 18. Innoc.

D. THOMAS 2 2. q. 3. art. 2. in argumento sed
contra: *Apostolus dicit ad Rom. 10. corde creditur
ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.*

Sed potissimum id constat ex corpore. *Confiteri
fidem non semper, neque in quolibet loco est de ne-
cessitate salutis, sed in aliquo loco, & tempore,
quando scilicet per omissionem hujus confessionis sub-
straberetur honor debitus Deo, & etiam utilitas
proximis impendenda: puta si aliquis interrogatus
de fide (publicâ nimirum autoritate) TACERET;
& ex hoc crederetur, vel quod non haberet fidem,
vel quod fides non esset vera, vel alii per ejus taci-
turnitatem quæterentur à fide: IN HUIUSMODI
ENIM CASIBUS CONFESSIO FIDEI EST DE NE-
CESSITATE SALUTIS.*

De Charitate ergà Deum.

PROPOS DAMNATÆ

1. **A**N peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantùm in vitâ eiceret, condemnare non audemus. Est 5. Innoc.

2. Probabile est, ne singulis quidem rigorosè quinquennis per se obligare præceptum Charitatis ergà Deum. Est 6. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 44. art. 5. explicans hæc verba *Diliges Dominum Deum &c.*: sic discurre in corpore. *Præcipitur nobis, ut tota nostra intentio feratur in Deum, quod est ex toto corde, & quod intellectus noster subdatur Deo, quod est ex totâ mente, & quod appetitus noster reguletur secundùm Deum, quod est ex toto à animâ, & quod exterior actus noster obediat Deo, quod est ex totâ fortitudine, vel virtute, vel viribus Deum diligere.* Quot Divi Thomæ verba, tot sunt oracula damna i in bina propositione erroris præ suffocativa.

Damnatat *Alexander VII*, Deum non esse diligendum per se (ut supra vidimus de virtutibus Theologicis propositione damnata 1) sed quoties *Object.* Deus sit diligendus, Pontifex non explicat, aiebant harum propositionum authores: itaque satis est, si se vel Deus in vitâ diligatur, præsertim cum odio a sint restringenda, nequè lex ultrâ dilatanda sit, quam disertis verbis sonet.

Estne igitur odiosum, quod velit à nobis diligere *Resp.* Deus, *diligibilis super millia auri, & argenti super mel, & favum, super aurum, & topazion* Deus, inquam, fons, origo, & immensus totius bonitatis (quæ est causa dilectioni) Oceanus? in quem proinde deberet rapi, & effundi conglomeratis animæ, & corporis viribus totus amoris impetus?

Sanè cum Deus honorari parentes jubeat, etiamsi non addat *quoties*, in præceptum honorationis parentum impingeret is, qui eos tantùm semel in vitâ honoraret, & in tam protervum, & ingratum

tum filium tota se natura aliter ingenita, infemina, edocta armaret, & exoneraret: ah igitur minori apud nos locô sit naturæ, vitæquè auctor, & conservator Deus, & cujus conservatio est nostra continuata productio? citata D. Thomæ verba æternum memoriæ, mentique imprimenda designant revera præceptum non semel, sed sæpius Deum diligendi: PRÆCIPITUR enim (non consulitur) *ut ex totâ fortitudine, vel virtute, vel viribus Deum diligamus.* An hoc est semel tantum teneri ad amorem Dei? *ignem veni* (inquit Dominus) *mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur?* cur non itaque Divinô amore accendimur? & sursum ferimur, inardescimus, & imus? absit hîc omnis mora, absit omnis tepiditas, absit omne frigus.

Hinc etiam penitus ruat, necesse est septemtrionali frigore frigidior illa assertio. *Probabile est, ne singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga Deum.* Etenim ne quidem infrâ quinquennii terminum, actui Divini amoris hominem adstringi, non est ex totâ fortitudine, vel virtute, vel viribus Deum diligere, quod tamen nobis (ut liquet ex D. Thoma) præcipitur.

PROPOSITIO DAMN.

3. **T**unc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, unde justificari possimus. Est 7. Innoc.

D. THOMAS I. 2. q. 100. art. 10. in corpore. *Actus Charitatis cadit sub præcepto legis, QUOD DE HOC SPECIALITER DATUR.*

Est itaque præceptum Charitatis præceptum speciale, ut etiam superius considerando virtutes Theologicas in genere vidimus, adeoque *per se* obligat, & non solum, quando justificari tenemur.

De charitate erga Proximum.

PROPOSIT. DAMN.

1. **N**on tenemur proximum diligere actu interno, & formali. Est 10. Innoc.
2. *Præcepto proximum diligendi satisfacere possu-
mus per solos actus externos.* Est 11. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 25. art. 1. dicitur 1. Joannis 4. hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligit & fratrem suum. Sed Deum tenemur diligere actu interno, & formali, ergo & proximum interno sinceri amoris affectu debemus diligere.

Confirmatur hæc Christiana, & ingenuæ, rectæque menti à naturâ impressa doctrina 22. q. 26. art. 7. INTERIOR CHARITATIS AFFECTIO debet respondere exteriori affectui: & q. 25. art. 9. effectus & signa charitatis ex INTERIORI DILECTIONE PROCEDUNT, & ei proportionantur.

Deniquè: diligere debemus proximum eâ charitate, quæ omne odium excludat, actus autem externi, quos proximo demonstramus, ab aliâ radice prodire possunt, & omne odium non excludunt: possunt enim ab hypocrisis imperati, aut certè ab humanitate quadam, vel arte potiùs Machiavello-politicâ, quam, si modò viveret, facerè argueret Diogenes famosam adhibiturus lucernam, quâ in frequenti foro homines candidi, sinceri, recti, explicati, & exporrecti cordis studiosè inquireret. Aded ars ista pessima inexsaurabile læpè odium sub speciosæ larva amicitia condens in multorum animos irrepfit.

Itaque exteriorum actuum exhibitio non est certum animi odium excludentis argumentum, quod tamen ad dilectionem proximi requiritur. Interius quis in proximum sit propensus, oportet, & hoc est illum verè diligere.

De quibusdam actibus Charitati contrariis.

PROPOS. DAMNATÆ.

1. **L**icitum est absoluto desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas. Est 14. Innoc.

2. Licitum est filio gaudere de parricidio parentis à se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas. Est 15. Innoc.

3. Si cum debita moderatione facias, potes absque mortali peccato de vitâ alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum. Est 13. Innoc.

D. Thomas 22. q. 26. loquens de ordine charitatis, quærit articulo nono, an homo ex charitate magis debeat diligere filium, quam patrem, cui quæsito sic respondet in corpore articuli. *Id quod habet majorem rationem boni, est magis diligendum, & quod est Deo similium, & sic pater est magis diligendus, quam filius: quia scilicet patrem diligimus sub ratione principii, quod habet rationem eminentioris boni, & Deo similioris. Imò in tantum diligendus est pater, ut in necessitate extrema succurrendum sit potius patri, quam filio. Id liquet 22. q. 31. art. 3. ad 3. In necessitatis extrema articulo magis liceret deserere filios, quam parentes, quos nullo modo deserere licet propter obligationem beneficiorum susceptorum.*

Si in præfato casu (in quo luctuosum foret hominis & patri, & filio providere oprantis certamen) nullo modo liceat deserere parentes propter obligationem beneficiorum susceptorum, quam ipsa natura altè nobis impressit, licebitne filio absolutò, directò, formali desiderio cupere mortem patris, cui vitam debet? licebitne ei gaudere de parricidio paren-

parentis à se in ebrietate, adedque ordinariè non
finè omni culpâ suâ perpetrato propter ingentes
divitias indè ex hæreditate consecutas, & patris
labore, curâ, sollicitudine partas?

At, reponis, filius non cupit mortem patris, *Object.*
nec de ea gaudet in ebrietate illata, ut *malum*
patris est, verùm quatenùs ex eâ pinguis prove-
nit hæreditas.

Sed nec Poëta gentilis describens sæculum illud *Resp.*
ferrum, quo *filius ante diem patris inquit in*
annos, stylum acuit in filios inquirentes in annos
patris, quatenùs *id malum patris est*: hoc enim
planè est insolitum, & fortè numquam patratum
vel ab abortivo naturæ monstro: illos Poëta tan-
tùm redarguit, qui inhiantes divitiis, opibus,
potentiæ, ob *id* exoptabant, ut mors prolixioris
paternæ vitæ filium quantocyùs abrumperet; pro-
indè ethnicus eos culpât, quos Christianus Theo-
logus excusat.

Hinc & sponte suâ ruit Propositio *tertia*, nega-
turque suppositum, posse aliquem de vitâ alterius
cum *debitâ moderatione* tritari, & de morte illius
naturali gaudere. *Diliges proximum tuum sicut*
teipsum: an verò ullus vellet, ut quis de suâ vitâ
tristaretur, & de morte suâ naturali gauderet?

PROPOS. DAMNATÆ.

4. **V**ix in secularibus, etiam in Regibus invenies
superfluum statui, Et ita vix aliquis tenetur
ad eleëmofynam, quando tenetur tantùm ex super-
fluo statui. Est 12, Innoc.

D. THOMAS 22. q. 32. art. 5. ad 3. datur ali-
quod tempus, in quo quis mortaliter peccat, si eleë-
mosynam dare omittat; ex parte quidem dantis,
cum habet superflua qua secundùm præsentem
statum non sunt tibi necessaria, prout probabiliter
estimare potest. Nec oportet, quod consideret omnes
casus, qui possunt contingere in futurum. Hoc enim
esset de crastino cogitare, quod Dominus prohibet
Matth. 6. sed debet dividuari superfluum secun-
dùm ea, qua probabiliter ut in pluribus occurrunt.

Tale autem superfluum sic descriptum in multis sæcularibus opulentis, præsertim in Regibus reperitur, proindè illi tenentur ad eleëmofynam ex *superfluo statui.*

Object.

Fundamentum sententiæ fuit *Licere ditissimis, ipsisque adeò Regibus servare sua ad suum, suorumque statum augendum.* Et sic proculdubiò vix, aut vix quidem aliquid in Locupletissimis reperitur superfluum, cum ambitio, vel effrænis cupiditas semper statûs amplificationi. & splendori inhiet; atquè adeò juxtà illam opinionem elidebatur obligatio eleëmofynæ à Scripturâ Sacrà tam sæpè inculcata.

Resp.

Fundamentum illud ex discursu corruiat Doctõris Angelici, qui superflua non ad statum augendum, vel futurum extendit, sed ad præsentem restringit. Docet enim incumbere ex parte dantis obligationem eleëmofynæ, cum habet superflua, quæ SECUNDUM PRÆSENTEM STATUM NON SUNT SIBI NECESSARIA, prout probabiliter æstimari potest. Nec oportet, quod consideret omnes casus, qui possunt contingere in FUTURUM, puta promotiones ad altiorem, & sublimiorem vel sui, vel suorum statum. Hoc enim esset de crastino cogitare; & mentem inanis gloriæ expectatione pascere.

De Juramento, & restrictione Mentali.

PROPOS. DAMNATA.

1. **V**ocare Deum in testem mendacii levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem. Est 24. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 98. art. 3. ad 2. Ille qui jocosè (proindèque in qualibet aliâ re levi) perjurat, non evitat divinam irreverentiam, sed QUANTUM AD ALIQUID MAGIS AUGET; & IDEÒ NON EXCUSATUR A PECCATO MORTALI: adeoquè propter vocationem Dei in testem mendaci levis, & vult, & potest Deus damnare hominem.

PRO

PROPOS. DAMN.

2. **C**um causa licitum est jurare, sine animo jurandi, sive resistit levis, sive gravis. Est 25. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 110 art. 3. in corpore. Cum voces sint naturaliter signa intellectuum, innaturale est, & indebitum, quod aliquis voce significet id, quod non habet in mente, sive quod mentiatur, proindeque quod coram aliquo quis juret sine mente jurandi: unde cum mendacium per se pravum, & peccatum sit, à fortiori peccatum est, mendacium juramento firmatum, in quo non datur parvitas materiæ. Tale autem mendacium continet propositio damnata.

PROPOSITIONES DAMN.

3. **Q**ui mediante commendatione vel munere, ad Magistratum, vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi non habitò respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fatèri crimen occultum. Est 28. Innoc.

4. Si quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propriâ sponte, sive recreationis causâ, sive quocumque alio modo juret se non fecisse aliquid quod reverà fecit, intelligendo intrâ se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab eâ, in quâ fecit, vel aliud quodvis additum verum, reverà non mentitur, nec est perjurus. Est 26. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 89. art. 7. ad 4. Debet juramentum servari secundum INTELLECTUM EJUS, CUI JURAMENTUM PRÆSTATUR. Unde Isidorus dicit: * quacumque arte verborum quis juret, Deus tamen qui conscientia testis est, ita * Lib. 2. hoc accipit, sicut illi, CUI JURATUR, INTELLIGIT. Dupliciter autem reus fit, quia & Dei non bono cap. men in vanum assumit, & proximum dolò capit. 31.

Sane si talis restrictionum usus admittatur ; laxissima criminibus pandetur area ; nulli poterunt iniuri contractus , nullum rudo cum hostibus poterit feriri , & observari foedus etiam Sacramentò firmatum : extorris erit societas , fidelitas , commercium , pax , & unio animorum inter homines : quilibet , ut fallaces istos arte *Sinones* fugiat , abditæ se cogetur mancipare solitudini , ac sociale animal degenerabit in ferox , asperum , & intractabile : verbò , tota humani negotii machina sùs dequè ruet.

Object.

Sed nonnè Confessarius , inquis , excusatur , qui simpliciter interrogatus de peccato , quod per solam novit confessionem , respondet se id nescire ?

Resp.

Id verum est : sed ideò , quia apud omnes omninò Theologos , & juxtà communem fidelium sensum illud *nescio* Confessarii idem sonat , ac *nescio ut homo* : istud verò *non feci* , vel *juro me hoc non fecisse* , subintelligendo *ut fatèri debeam* ; universæ retrò Antiquitati , torrenti Theologorum , fidelium menti , ac sinceræ praxi antè hos nuperos restrictionum artifices & fuit incognitum , & ab omnibus Christianà simplicitate imbutis omninò respuitur.

At publicam , reponis , subibit infamiam qui auratà commendatione ad officium publicum promotus est , si is non subintelligat à Ministris Regiis interrogatus ; *non sum promotus vi munerum , vel commendationis* , UT FATERI DEBEAM.

Tales sibi angustias imputet ille , qui effrænes ambitioni laxat habenas.

PROPOS. DAMNATA.

5. **C**ausa justa utendi his amphybologiis est , quoties id necessarium , aut utile est ad salutem corporis , honorem , res familiares tuendas , vel ad quemlibet alium virtutis actum , ità ut veritatis occultatio tunc censeatur expediens , & studiosa. Est 27. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 110. art. 4. proponit hoc sibi argumentum. *Minus malum est eligendum , ut vitetur majus malum , sicut medicus præscindit mem-*

membrum, ne corrumpatur totum corpus; sed minus nocumentum est, quod aliquis generet falsam opinionem in animo alicujus, quam quod aliquis occidat, vel occidatur, ergo licite potest homo mentiri: Cui argumento sic respondet ad 4. Mendacium non solum habet rationem peccati ex damno, quod infertur proximo, sed ex sua etiam inordinatione, quod scilicet sit contra mentem: non licet autem aliquam inordinationem uti ad impediendum nocumenta, & defectus aliorum, & ideo non est licitum mendacium dicere ad hoc, quod aliquis se à quocumque periculo etiam mortis liberet. Si mentiri non liceat ad salvandam vitam, licebitne uti restrictionibus elaborata mendacia continentibus (hæc modò blandiuculè *amphylogia* vocantur) ad tuendum honorem, famam, conservandum vinum, alterumvè aureum, aut ob alium quemcumque finem?

PROPOSITIO DAMN.

6. **U**rgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.
Est 29. Innoc

D. THOMAS 22. q. III. art. I. in corpore.
Ad virtutem veritatis pertinet, ut quis talem se exhibeat exterius per signa exteriora, qualis est. Signa autem exteriora non solum sunt verba, sed etiam facta. Sicut ergò veritati opponitur, quod aliquis per verba exteriora aliud significet, quam quod habet apud se, quod ad mendacium pertinet, ita etiam opponitur veritati, quod aliquis per aliqua signa factorum, vel rerum aliquid significet contrarium ejus, quod in eo est, quod proprie simulatio dicitur. Undè SIMULATIO PROPRIE EST MENDACIUM quoddam in exteriorum signis factorum consistens. Non refert autem, utrum aliquis mentiatur VERBO, vel quocumque ALIO FACTO. Undè cum omne mendacium sit peccatum, consequens est, QUOD OMNIS SIMULATIO SIT PECCATUM, & quidem intrinsecè tale, cumque illa,

quæ sunt intrinsecè mala, seu peccata, numquam etiam gravissimò urgente metù, à peccato excusentur, invictè eruitur, nullam umquam esse causam justam, Sacramentorum administrationem simulandi.

Confirmat hæc omnia Angelicus 22. q. 93. art. 1. in corpore *Respondeo dicendum, quod sicut Augustinus dicit in lib. contra mendacium. Mendacium maxime perniciosum est, QUOD FIT IN HIS, QUÆ AD CHRISTIANAM RELIGIONEM (adeòque quæ etiam ad Sacramenta) PERTINENT. Est autem mendacium, cum aliquis exterius significat contrarium veritati. Sicut autem significatur aliquid verbò, ità etiam significatur aliquid factò, & ideo si per cultum exteriorem aliquid falsum significetur (ut reverà significatur simulando Sacramentorum administrationem) ERIT CULTUS PERNICIOSUS, erit administratio Sacramenti falsa, & ementita, Deo auctori Sacramentorum, quique est summa Veritas; & Ecclesiæ injuria, & omnis omninò destructiva Religionis.*

Scilicet eò usquè se diffuderat restrictio mentalis, ut non sisteret in verbis, sed & in factis vellet sibi locum vindicare. Sic V. G. si indignus Eucharistiam petiisset, mortem, aliudve grave malum Presbytero, nisi eam dedisset, illaturus, poterat ei Sacerdos per simulationem in tali casu dare hostiam non *consecratam*.

Non disparem dissimulationem *in factò* olim Ecclesia fulminarat in famosis * *Libellaticis* inertibus illis, & indignis Christianis, qui libellos à Magistratibus ethnicis numeratâ pecuniâ obtinuerant fidem facientes ipsos Cæsarum edictis de cultu idolorum (quæ tamen non adoraverant) paruisse. Quâ non verborum acrimoniâ simulatores istos perstringunt SS. Patres?

* *Baronius ad
seculum
2.*

De Homicidio.

PROPOSITIONES DAMN.

1. **R**egulariter possum occidere furem pro conservatione unius aurei. Est 31. Innoc.

2. Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus. Est 32. Innoc.

3. Licitum est tam hæredi, quam legatario contra injustè impedièntem; ne vel hæreditus adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicuti. & jus habenti in Cathedram, vel Præbendam contra eorum possessionem injustè Impedièntem. Est 33. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 64. art. 7. in corpore tractans de famoso calu defendentis se cum occisione injusti vitæ invaloris, hæc allegat: non est necessarium ad salutem, ut homo actum moderata tutela præmittat ad evitandam occisionem alterius: quia plus tenetur homo vitæ suæ providere, quam vitæ alienæ, ita ut vitæ invasi vitæ invaloris præponderet, aut saltem æquivaleret. An verò unus aureus vitæ hominis æquivaleret, vel cum ea librari potest?

Nec jus ad rem, ut vocant, ad copiosam hæreditatem adeundam, tanti est ponderis, quanti vitæ.

Postremam horret animus propositionem adducere, quæ licentiam impertiebat Litteratis, & Clericis ferrô, aut venenô, aut aliô mortis genere grassandi pro possessione Cathedræ, vel Præbendæ.

Non ita Angelicus, pacificus, & moderatus Doctor q. 64. art. 4. in corpore. Clerici (inquit) qui sunt electi ad Altaris ministerium, debent suum Dominum (mansuetissimum Christum à tali omninô assertionem abhorrentem) imitari, secundum indicem populi, sic & ministri ejus, Ecclesiastici 10.

PROPOSIT. DAMN.

4. **E**st licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publicè, & coram gravissimis viris prædicta Impingere, nisi occidatur. Est 17. Alex.

5. Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam judicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alià vià non potest Innocens damnum evitare. Est 18. Alex.

6. Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hac ignominia vitari nequeat: idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat. Est 30. Innoc.

7. Vir Equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat. Est 2. Alex.

D. THOMAS quæstione, & articulo citatis, *Vim vi repellere licet*: calumnia autem, opprobrium aliavè hujusmodi non sunt propriè loquendo *vis*, ut etiam Neesen, Boudart, aliique passim advertunt: proindeque ista non *vi*, sed alià vià quis repellat, oportet: hanc legem à fortiori Religiosus, vel Clericus observet.

Porro via illa est *via judicii*: nemo enim est iudex *in propria causâ*. Adeundus itaque est iudex; coram illo objecta diluenda sunt, producendi sunt Innocentiæ testes, aliaque debitæ defensionis adhibenda sunt argumenta.

Quod si hæc non juvent, è contrà verò & calumniatores pergant, & aliundè sint falsus accusator, falsi testes, ac iniquus iudex, nec aliud evadendi remedium suppetat (quæ omnia sunt subjectum *secundæ Propositionis*) tunc Christianâ
manè

mansuetudine , patientiâ , & inconcussô pectore frangenda , labefactanda , & elidenda est malevolorum iniquitas , ac premenda Coronati Vatis vestigia , cujus aurea vox est , & æternum mala quæque , & injurias ferentibus imprimenda : *Propter verba labiorum tuorum ego castodivi vias duras* , duras sanè , si secundùm naturæ humanæ fragilitatem injuriarum ponderi succumbentis confiderentur , faciles tamen per gratiam Dei.

Durum etiam videbitur perpeti inflictionem alapæ ob jacturam , ut quibusdam videtur , honoris , sed homo verè Christianus non tam fragili honorem fundamento innixum arbitratur , ut ille à profligatissimo quopiam tenebrione alapam , aut fustem infligente , viro honorato auferri queat.

Talem non inlequi , sicut nec duellum acceptare , (ut quarta simul cum tertiâ solvatur propositio) duellum , inquam , in quod tanto cum applausu Galliarum Rex Ludovicus XIV. inexorable mortis decretum effudit , apud æquos veri honoris in solâ vita integritate consistentis ponderatores non cenfebatur timiditas , aut imbecillitas animi , sed reputabitur Summa , Heroica , & Christiana Virtus , nec minori laude digna , quam si quis pro Patriâ præsentissima adiisset mortis discrimina . Etenim fortior est , qui se , quam qui fortissima vincit mænia . Horatius .

PROPOS. DAMNATA.

8. **N**on peccat maritus occidens propriâ auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.

Est 19. Alex.

D. THOMAS 22. quæst. 64. art. 3. in corpore. *Principibus habentibus publicam auctoritatem solum licet malefactores (quibus sanè annumeranda est adultera , quæ olim morte plectebatur) occidere , non autem privatis personis .*

At gravissimus est dolor , quem maritus haurit *Object.* ex præsentî , oculisque substrato adulterio.

Id verum est , sed *vir non est judex uxoris : Resp.*

IDEÒ

IDEÔ NON POTEST EAM INTERFICERE, *Sed coram iudice accusare.* In Suppl. q. 60. art. 1. ubi ex professo agitur de occisione uxoris in adulterio deprehensæ.

PROP. DAMNATA.

9. **L**icet procurare abortum antè animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur. Est 34. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 64. art. 6. in corpore. Secundùm se considerando hominem, nullum occidere licet, quia in quolibet debemus amare naturam, quam Deus fecit, quæ per occisionem corrumpitur.

Si dicatur, nondum in casu posito à Deo factam esse naturam, seu infusam animam; perpendantur ponderosissima Tertulliani verba à D. Thomâ variis in locis, & ab omnibus passim Theologis adoptata. *Nobis, inquit, homicidio semper interdicto, etiam conceptum utero, dum adhuc sanguis in hominem delibatur, dissolvere non licet.* HOMICIDII FESTINATIO EST PROHIBERE NASCI. *Nec refert, natam quis eripiat animam, an NASCENTEM disturbet.*

PROP. DAMNATA.

10. **V**idetur probabile omnem fœtum, quamdiù in utero est, carere animâ rationali; & tunc primùm incipere eandem habere, cum paritur: ac consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi. Est 35. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 64. art. 8. ad 2. *Ille, qui percussit mulierem prægnantem, si sequatur mors vel mulieris, vel PUERI ANIMATI (supponit igitur Angelicus tamquam omninò certum, prolem in utero, tempore à naturâ præfixò, esse animatam, ità ut oppositum sit prorsùs improbabile) NON EFFUGIET HOMICIDII REATUM.* Quam horrendum huiusce propositionis dogma, taliter & in corpus, & in animam pueri sæviens, nec unâ morte saturatum!

De

De Detractione, seu Calumnia.

PROPOSITIONES DAMN.

I. **Q**uidni non nisi ventale sit detrahentis
 auctoritatem magnam sibi noxiam falsò
 crimine elidere? Est 43. Innoc.

2. Probabile est, non peccare mortaliter, qui impo-
 nit falsum crimen alicui, ut suam justitiam, & ho-
 norem defendat, & si hoc non sit probabile, vix
 ulla opinio erit probabilis in Theologiâ. Est 44.
 Innoc.

D. THOMAS 22. q. 110. art. 2. & 4. in cor-
 pore. Vocatur mendacium perniciosum, quod di-
 citur in nocumentum proximi quantum ad per-
 sonam, vel famam; & HOC EST PECCATUM
 MORTALE. Quid verò est mendacium perniciosum,
 seu in nocumentum proximi, si tale non sit falsi
 criminis impositio?

At, inquires, id facio ad propugnandum hono- *Object.*
 rem, qui ab alio detractione, & calumniâ impetitur.

Itanè est? *Resp.* non est licitum mendacium officiosum
 dicere (art. 3. ad 4.) ad hoc, quod aliquis alium
 à quocumque periculo etiam mortis (ut in argu-
 mento objiciebatur) liberet, licebitne igitur ad
 defendendum honorem, falsum alteri crimen affri-
 care, adeòque perniciosissimum effurire mendacium?

Recta conscientia clamitat, non esse malum pro
 malo reddendum, & potiùs honori ducendum esse
 non solùm Ecclesiasticis, sed cuilibet etiam Chri-
 stiano bonum pro malo reddere.

Egregiè tanè Angelicus 22. q. 72. art. 3. in
 corpore. Sicut patientia (inquit) necessaria est in
 his, quæ contrà nos fiunt, ità etiam in his, quæ
 contrà nos dicuntur. Et q. 73. art. 4. ad 1. In hoc
 potest commendari alicujus patientia, QUOD DE-
 TRACTIONES, vel calumnias SUSTINET.

De peccatis Luxuriæ.

PROPOSITIO DAMN.

1. **T**Am clarum videtur, fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malam, quia interdicta est, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur. Est 48. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 154. art. 2. in corpore. Peccatum mortale est omne peccatum quod committitur contra vitam hominis. Fornicatio autem simplex importat inordinationem, qua vergit in nocentium vitam ejus, qui est ex tali concubitu nasciturus. Ad educationem enim hominis non solum requiritur cura matris, à qua nutritur, sed multo magis cura Patris, à quo est instruendus, & defendendus, & in bonis tam interioribus, quam exterioribus promovendus. Et ideo contra naturam hominis est, quod utatur vago concubitu, sed oportet, quod sit maris ad determinatam faminam, cum qua permaneat non per modicum tempus, sed per totam vitam. Et inde est, quod inest maribus in specie humanâ sollicitudo de certitudine prolis, quia eis imminet educatio prolis. Hac autem certitudo tolleretur, si esset vagus concubitus, hac autem determinatio certa famina Matrimonium vocatur. Unde cum fornicatio sic concubitus vagus utpotè præter Matrimonium existens, est CONTRA NATURAM PROLIS EDUCANDÆ, ET IDEO est peccatum mortale, & non solum, quia interdicta est.

Alioquin profectò Gentes, qui legem Dei positivam prohibentem fornicari ignorarunt, nullum fornicando peccatum commisissent, quod sanè nefas est asserere.

PROPOSITIO DAMN.

2. **C**opula cum conjugatâ, consentiente marito, non est adulterium: adedque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum. Est 50. Innoc.

D. THO.

D. THOMAS in supplemento q. 49. art. 3. in corpore. *Pro fide* (loquitur Angelicus de bonis Matrimonii) *accipitur debitum servandi fidem, sine quo etiam Matrimonium esse non potest*, ita ut tali debito, vel legi, aut juri Matrimoniali conjuges nullô prorsus modô renuntiare queant.

Idque aperitissimè constat ex Apostolo ad Romanos 7. *Mulier, vivente viro, vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro: si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est a lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro*. Non ait Apostolus, *vivente & non consentiente viro*, ità ut si vir *consenserit, non sit adultera*, sed simpliciter, *VIVENTE VIRO, vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro*. Nec ait, *liberata est à lege viri, si mortuus fuerit, vel consenserit vir ejus*, sed *SI MORTUUS FUERIT VIR EJUS, liberata est à lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro*. Sola ergò mors mariti, non viventis consensus (ut volebat damnata Propositio) uxorem à lege viri eximit, adedque & illius cum altero copulam ab adulterii crimine immunem facit.

Fuère nonnulli, qui in damnati patrociniū erroris magnum *Augustinum* trahere conati sunt, quasi saltem hâc in re dubitarit occasione historiæ, quam *Object.* narrat libro 1. de *Sermone Domini in monte* cap. 17. de muliere quâdam Antiochenâ, quæ se, consentiente marito, alteri prostituit, ut eum morte liberaret.

Sed objectio facilè refelliur, non enim de veritate *assertionis nostræ*, sed de *veritate historiæ*, sivè facti dubitare se D. *Augustinus* indicat, dum ait. *Nihil hic in aliquam partem disputo, liceat cuique estimare, quod velit: non enim de Divinis authoritatibus deprompta historia est.* Cæterum quid *Resp.* sentiret de veritate dogmatis; disertis verbis significavit, dum antè hujus narrationem historiæ hâc inter alia profert. *Certè non est ità existimandum, ne hoc famina, VIRO PERMITTENTE, FACERE POSSE VIDEATUR, quod omnium sensus excludit.*

Et

Et luculentissimè libro *de fide & operibus* cap. 7. In civitate Dei nostri, in monte Sancto ejus, hoc est in Ecclesiâ, nuptiarum non solum vinculum, verum etiam Sacramentum ita commendatur, ut non liceat UXOREM SUAM ALTERI TRADERE: quod in Republicâ Romanâ non solum minimè culpabiliter, verum etiam laudabiliter Cato fecisse perhibetur. Neque hinc diutiùs modò disputare opus est, cum & illi, quibus respondeo, non audeant affirmare, nullum hoc esse peccatum, neque NEGENT ESSE ADULTERIUM, ne ipsi Domino, sanctoque Evangelio apertè convincantur obstere. Atque hæc pro vindiciis Augustini, quem cum D. THOMA Augustino contracto indivulsè sequitur Schola Thomistica.

PROPOSITIO DAMN.

3. **M**ollities jure natura prohibita non est, Undè si Deus eam non interdixisset, sapè esset Bona, & aliquandò obligatoria sub mortali. Est 49. Innoc.

D. THOMAS q. 15. de malo articulo 1. Omnis actus dicitur inordinatus, qui non est proportionatus debito fini; sicut comestio est inordinata, si non proportionetur corporis salubritati, ad quam ordinatur sicut ad finem. Finis autem usus genitalium membrorum est generatio prolis. Et idè omnis usus prædictorum membrorum, qui non est proportionatus generationi prolis, EST SECUNDUM SE INORDINATUS, quicumque autem actus prædictorum membrorum est præter commixtionem. Maris & femina (ut fit in mollitie) Manifestum est, quòd non sit accomodatur generationi prolis. Proindè mollities utpotè actus modò jam descriptò inordinatus jure natura prohibita est.

Et sanè si illa non esset jure naturæ prohibita, rursus Gentiles lege Dei Positivâ hoc crimen vetante destituti nullum se polluendo peccatum perpetrassent Horribilis, & tamen vera sequèla!

Sed hujus propositionis Authorum os obstruit vel levissimus inter ethnicos Poëta *Martialis* hoc gravissimum

vissimo disticho directo ad quemdam Ponticum tertium istius vitii mancipium.

*Ipsam crede tibi naturam dicere rerum,
Istud, quod digitis, Pontice, perdis, homo est.*

PROPOSIT. DAMN.

4. **M**ollities, Sodomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem Speciei infima: ideoque sufficit in confessione dicere, se procurasse pollutionem. Est 24. Alex.

D. THOMAS 22. q. 154. art. 12. ad 4. Gravitas in peccato magis attenditur ex abusu alicujus rei, quam ex omissione debiti usus. Et ideo inter vitia, qua sunt contra naturam, INFIMUM LOCUM TENET PECCATUM IMMUNDITIÆ (seu Mollitiei) quod consistit in sola omissione concubitûs ad alterum: GRAVISSIMUM autem est peccatum BESTIALITATIS, quia non servatur debita species. Unde super illud Genesis 37. accusavit fratres suos crimine pessimo: dicit glossa * quod cum pecoribus fratres Josephi * Lyra & miscbantur. POST HOC AUTEM EST VITIUM SODOMITICUM, cum ibi non servetur debitus sexus. Hugo.

PROPOSITIO DAMN.

5. **F**amulus, qui submissis humeris scienter adjuvat Herum suum ascendere per fenestras ad stuprandam virginem, & multoties eidem inservit deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile coöperando; non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne à Domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur. Est 51. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 62. art. 7. in argumento sed contra: Dicitur ad Rom. 1. Digni sunt morte non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

Et in responsione ad 1. Non solum peccat ille, qui peccatum exequitur, sed etiam qui quocumque modo peccati est causa, VEL COOPERATOR.

I

Et

Et profectò cur minùs peccet ille, qui coope-
ratur domino in peccato luxuriæ, & quidem modò
tam directò, & apertò, qualem allegat proposi-
tio, quam is, qui Hero obsequitur in committendo
furto?

Theologi dum loquuntur de famoso *Naâman*
Syro se simul incurvante cum Rege, qui illius ma-
nibus innixus Idolo *Remmon* corpus inflectebat,
inter se laborant, ut eum ab idololatriâ excusent;
atquè idèd solùm excusandus venit, quia obse-
quium Regi dumtaxat humanum, & civile quod
præstabat extrâ templum, etiam exhibebat in tem-
plo longè remotus ab idololatriâ Regis: profiteba-
tur enim se veri Dei cultorum, & nolle se deinceps
idola colere. *Non faciet ultrâ servus tuus holo-
caustum, aut victimam diis alienis, nisi Domino.*
4. Reg. 5. Undè circumstantiæ tales erant, quæ
cum tum apud Gentiles, tum Judæos à cultu
Remmon alienum esse indicabant. Quis verò mor-
talium ex circumstantiis scienter, & studio dela-
tæ, & erectæ scalæ ad stuprandam virginem,
apertæ janux, aliisque id genus actibus non illicò
talem servum arbitretur criminis esse Domini par-
ticipem, & reverâ servum peccati, dignumque
profligatissimò Herò ministrum?

Sanè si talis famulus conscientiæ stimulis agi-
tatus petiisset ab Eliseo, ut quondam *Naâman*,
an illud posset continuare obsequium, non ei,
quemadmodùm alteri, Propheta respondisset
vade in pace, factum *Naâman* approbans. Dixisset
ei, fuge, fuge protinùs, teque præsentissimo eripe
salutis animæ periculo. *Obedire magis oportet Deo,*
ejusque mandatis, *quàm homini flagitioso nefaria*
præcipienti.

Scilicet *servitus*, seu famulatus, quò homo homini
subjicitur, ad corpus pertinet, non ad animam. 22. q.
104. art. 6. ad 1. undè *si aliud Imperator*, aut Do-
minus, ALIUD DEUS JUBEAT, CONTEMPTO ILLO,
OBTEMPERANDUM EST DEO, inquit Augustinus
citus ab Angelico prædictæ quæstionis articulo
5. in corpore. PRO:

PROPOSITIO DAMN.

6. **E**st probabilis opinio, qua dicit esse tantum veniale, osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, qua ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris, & pollutionis. Est 40. Alexand.

D. THOMAS 22. q. 154. art. 4. in corpore. Oscula sunt PECCATA MORTALIA SECUNDUM QUOD LIBIDINOSA SUNT. Oscula autem, seu osculum datum ob delectationem carnalem, &c. reverà libidinosum est, negaturque suppositum secludi à tali osculo periculum consensus ulterioris. Undè enim delectat carnaliter osculum, nisi quia occultius mentem delectat, stimulat, rapit id, ad quod istud suapte naturà quasi pondere suo fertur? quid illud est aliud, quam repræsentatio, & prægustatio ulterioris criminis?

Sanè SS. Patres jocos, nutus, blandiora verba, cæteraque hujusmodi in disparis sexus præsentia passim appellant *moritura virginitatis principia*: Quid dicendum igitur de carnalibus osculis?

Apage hinc commentum illud, quod intendatur sensibilitas, quæ ex osculo oritur. Certè & sensibilitas intenditur, & carnalis indivisè sequitur, vel potiùs hæc sola intenditur delectatio. Quod enim non vergit libido in quam natura peccato originali saucia de se maximè proclivis est? nonnè hæc, dum osculum illud figitur, vel sopita resuscitatur, provocatur, irritatur?

Liquet igitur, quod osculum istud non veniale, sed mortale sit.

De sensuum voluptatibus.

PROPOSITIO DAMN.

1. **C**omedere & bibere usquè ad satietatem, ob solam voluptatem, non est peccatum, modò non obsit valetudini, quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui. Est 8. Innoc.

D. THOMAS. 1. 2. q. 18. art. 9. in corpore. *Cum rationis sit ordinare, actus a ratione deliberativa procedens, si non sit ad debitum finem ordinatus (debitus ille finis non est voluptas) ex hoc ipso repugnat rationi, & habet rationem mali: bibere igitur & comedere ad satietatem ob solam voluptatem, peccatum est, etiam si non obfit valetudini.*

Ne quod verò refugium superfit penitum ex eo, quod appetitus naturali possit suis actibus, seu delectationibus frui, occurrit D. Thomas & radicem propositionis evellit 1. 2. q. 4. art. 2. ad 2. *Secundum appetitum sensitivum, qui est in animalibus, operationes quaruntur propter delectationem: sed institutor natura homini DELECTATIONES APPOSIT PROPTER OPERATIONES: scilicet inter alias, ob sustentationem corporis: & tunc aliquis ordinatè cibo, & potu utitur. Non debet igitur comestio, & bibitio sistere in voluptate, seu delectatione, ne homo in animalium conditionem degeneret, & cum monstro voluptatis Epicuro consentiat.*

PROPOSITIO DAMN.

2. **O**pus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpà, ac defectu veniali. Est 9 Innoc.

D. THOMAS in suppl. q. 4. art. 5. in corpore. *DUOBUS SOLIS MODIS conjuges absque omni peccato conveniunt, (scilicet causà pro uranda prole, & debiti reddendi: ALIAS AUTEM IBI EST PECCATUM ad minus veniale.*

De furto, & restitutione.

PROPOS DAMNATE.

I. **P**ermissum est furari non solam in extrema necessitate, sed etiam in gravi. Est 36 Innoc.
D. THOMAS 22. q. 66. art. 7. ad 2. *Uti re alienà occultè acceptà in casu necessitatis extrema non habet rationem furti propriè loquendo: QUIA PER TALEM necessitatem (ecce extremam, non gravem) effici-*
tur

eur suum id, quod aliquis accipit ad sustentandam propriam vitam.

Objicies tamen, D. THOMAS agens 22, q. 32. art. 5. de obligatione dandæ elemosynæ, necessitatem gravem (quam illic *urgentem* vocat) sub *extremâ* comprehendit, articulo verò ejusdem quæstionis septimo ad 3. docet ei, qui necessitatem *extremam* patitur, licere accipere de alieno ad sui sustentationem; sequitur itaque etiam in *Gravi* necessitate id licere, quod tamen damnat Pontifex. *Object.*

Respondetur, quod necessitas *extrema* alia est latè sumpta, quæ sub se etiam comprehendit *gravem*, seu *urgentem*, de hac intelligitur D. THOMAS, dum dicit dandam esse Eleemosynam ex superfluo naturæ *Gravi* etiam necessitate laborantibus: alia est *extrema strictè* sumpta, & hanc *solam* dicit requiri, nullò modò *Gravem*, ut quis possit accipere de alieno ad sui sustentationem. Idque patet ex articulo illo septimo citato ad 3. ubi Angelicus necessitatem illam respectu miseriam patientis continud nuncupat *extremam*. In casu, inquit, *necessitatis extrema omnia sunt communia*. Non ait, in casu necessitatis *gravis*; in *extremâ* autem accipere licet de alieno. Si non inveniat, qui sibi dare velit. Vide etiam Steyaertium in Aphorismis tomo 1. parte 2. di. p. 34. num. 6. *Resp.*

PROPOSITIO DAMN.

2. **F**Amuli, ac famula Domestica possunt occultè Heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt. Est 37. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 66. art. 5. ad 3. qui accipit rem suam apud alios injustè detentam, vel suò sibi judiciò liquidè debitam, peccat contra communem justitiam, dum ipse sibi usurpat suæ rei judicium juris ordine prætermisso. In hoc igitur peccat compensatio *occulta*, quod quilibet in propria causâ judicem agat, omni ordine, & subordinatione perniciosâ metamorphosi subversis. Unicuique famu-

lantium videbitur debitum omninò liquidum, & non dubium; non enim homines procedunt secundum hoc, quòd res sunt, sed secundum quòd sibi videntur, proindeque illorum quilibet operam suam suò iudiciò, majorem salariò existimans tutò, & securè Dominos expilare poterit. Ardebit Troia, & ignorabitur author incendii.

Certè turta Domestica præ aliis graviùs puniri solent, eò quòd specialiter perturbent pacem, & securitatem domesticam: jam verò quæ pax, securitas, & tranquillitas erit in ædibus, si passim compensationum occultarum permittatur colluvies?

Nec in illis sistet familiarum ruina. Ut nihil dicam de molitoribus, sartoribus, aliisque id genus hominibus, quibus facilior est clanculùm surripienti occasio; quilibet operarius conductivus, qui minori fortè quam vellet, pretiò operam suam addixit Domino, reliquum compensatione occultâ sibi comparabit. Idem sibi jus vendicabunt, qui res suas alteri vendiderunt. Etenim plures ex illis (si in sua quisque causa iudex sedeat) hâc in re ipsò *Tullio pro domo sua* loquente facundiores allegare poterunt, se fuisse infra justum pretium merces suas adactos vendere; à divitibus passim stringi mucrones in suum, suorumque jugulum, ab illorum peccatis divinam provocari vindictam; se fame enecari, atquè hinc se compulsos fuisse merces suas non tam vendere, quam imminentem famem redimere. Ità grassabuntur undique fures, & famosarum instar ranarum tempore *Pharaonis*, in omnes ædium sinus, penetralia, angulos, cistas sese inferent eò illis periculiosiores, quòd videri non poterunt. Qualis ista rerum facies, familiarumque calamitas!

PROPOSITIO DAMN.

3. **N**on tenetur quis sub pœnâ peccati mortalis resistere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcumque sit magna summa totalis. Est 38. Innoc.

D. THO.

D. THOMAS 22. q. 62. art. 2. in corpore: *Restitutio est actus iustitiæ commutativa, quæ in quadam aequalitate consistit. Et ideo restituere importat redditionem illius rei, quæ injuste ablata est. Sic enim per iteratam ejus exhibitionem aequalitas reparatur.*

Sic est, inquis, sed restitutio non obligat sub *Object.* mortali in paucis, seu parvis furtis. Plura enim peccata venialia nequeunt conflare unum peccatum mortale, adeòque nec parva furta id possunt, ac proindè non tenetur quis sub mortali restituere quod per talia ablatum est.

Sed hæc responsio nulla est: licet enim furta illa *Resp.* parva secundum se considerata non sint peccatum mortale, ultimum tamen furtum, quò pervenitur ad magnam materiæ quantitatem, est peccatum mortale; ex connotatione enim furrorum præcedentium, cum quibus illud moraliter conjungitur, redditur furtum rei *gravis*, adeòque tenetur qui sub pœnâ peccati mortalis restituere quod ablatum est per parva furta, dum ad summam notabilem perventum est.

PROPOSITIO DAMN.

4. **Q**ui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem illius damni illati. Est 39. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 62. art. 7. in corpore. *Ad restitutionem tenetur aliquis non solum ratione rei alienæ, quam accepit, sed etiam ratione injustæ acceptionis: & ideo quicumque est causa injustæ acceptionis, tenetur ad restitutionem: quod quidem contingit.... MOVENDO ad ipsam acceptionem, quod fit precipiendo, consulendo &c. Quæ quidem omnia continentur famosis versiculis jussio Consilium; consensus &c. hinc etiam à D. Thoma citatis.*

De mutuo, & usura.

PROPOSITIONES DAMN.

1. **C**um numerata pecunia pretiosior sit numeranda, & nullus sit, qui non majoris faciat

ciat pecuniam presentem, quam futuram, potest creditor aliquid ultra sortem à mutuario exigere, & eò titulo ab usura excusari. Est 41. Innoc.

2. Licitum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usquè ad certum tempus. Est 42. Alexand.

D. THOMAS 22. q. 78. art. 1. in corpore. *Quaedam res sunt, quarum usus est ipsarum rerum consumptio, sicut vinum consumimus eo utendo ad potum, & triticum consumimus eo utendo ad cibum, unde in talibus non debet seorsum computari usus rei à re ipsa, sed cuicumque conceditur usus rei, ex hoc ipso conceditur res. . . . proprius autem, & principalis pecunie usus est ipsius consumptio, sive distractio, secundum quod in commutationes expenditur. Et propter hoc secundum se est illicitam PRO USU PECUNIE MUTUATÆ ACCIPERE PRETIUM, QUOD DICITUR USURA. In utraque autem propositione accipitur aliquid pro mero usu pecunie mutuatæ, quod facillimè demonstratur.*

Ad primum enim quod attinet, mutuum solet definiiri à Theologis quòd sit contractus, quo unus rem suam sic alteri tradit, ut ipsa statim fiat accipientis cum obligatione reddendi postea præfixo tempore rem eandem specie Mutuatori. Itaque ratio & natura mutui importat inter alia actualem traditionem pecunie, adedque importat numeratam pecuniam, non numerandam, presentem, non futuram, hoc enim ineptum & ridiculum est: omne igitur quod hic mutuans petit ultra sortem à mutuario numerata, & presentis pecunie titulo, reverà totum id exigit pro mero, & solo usu pecunie.

Ad secundam habetur responsio ex dictis. Includitur enim in mutuo, quod mutuatarius obligetur eandem rem specie mutuanti reddere tempore præfixo. Itaque & mutuans vicissim se obligat ad non repetendam sortem antè certum aliquod tempus, V. G. antè trimestre, vel annum. Ecce itaque iterum merus usus pecunie, quem isti auri helluones seorsum ab illa vendunt.

Nec

Nec refert, quod obligatio ad non repetendam sortem ad determinatum tempus, videatur posse pretio æstimari: hæc enim obligatio est intrinseca mutuo, ideòque naturam ejus sequitur. Si quid igitur mutuator exigit, totum id est pro usu pecuniæ mutuatae; quod usurarium est.

PROPOSITIO DAMN.

3. **U** Sura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur tamquam ex benevolentia, & gratitudine debitum: sed solum si exigitur tamquam ex justitia debitum. Est 42. Innoc.

D. THOMAS hîc à nonnullis citatur quasi tradat *Object.* doctrinam illam 22. q. 78. art. 2. ad 3. Si munus ab obsequio, vel à lingua non quasi ex obligatione rei exhibetur, sed ex BENEVOLENTIÀ, licet hoc accipere, & exigere, & expectare.

Sed ab hisce verbis vel umbra abest erroris. *Resp.* Non enim illic fit mentio de exigendo munere ab obsequio, vel à lingua, idque ex benevolentia, tamquam debitum, ob quæ verba præfata propositio confixa fuit, sed de exigentiâ, seu petitione, quæ liberalia peti solent. Idque colligitur ex fine corporis. Si quis accipiat aliquid hujusmodi (cujus pretium pecuniâ mensurari potest) non quasi exigens, nec quasi ex aliquâ OBLIGATIONE TACITâ, VEL EXPRESSA, sed sicut gratuitum donum non peccat: quia etiam antequam pecuniam mutuasset, licite poterat aliquod donum gratis accipere: nec pejoris conditionis efficitur per hoc, quod mutuavit. Si quod igitur lucrum mutuans accipiat ex dono, vel liberalitate mutuatarîi (quod etiam antequam mutuasset, accipere poterat) requirit D. Thomas ut id non exigit ex aliquâ obligatione tacitâ, vel expressâ, seu tamquam debitum. Undè S. Doctor non solum non doctrinam tradit erroneam, qui omnes libros, teste oraculo Pontificio, * sine ullo * *Clemens* prorsus errore conscripsit, sed eam quoquè totali 8. ter profligat. Convellit & illam citato articulo ad 2. Debito amicitia non competit civilis obligatio, per quam

quam inducitur quadam necessitas, ut non spontanea compensatio fiat. Talem obligationem, & compensationem non spontaneam certè continet propositio damnata.

Nec valet titulus, seu debitum Gratitude. Ementiam enim, & ridiculam hæc assertio facit gratitudinem: quemadmodum ridicula foret donatio alicujus Nobilis, qui habens equum centum pataconibus æstimatum alteri Nobili eum volenti emere reponeret, non decere Nobilem mercari, proinde nec illum velle se vendere; sed liberaliter se ipsi equum donare, cum obligatione tamen, ut sibi vicissim centum patacones ex mero liberalitate donaret.

PROPOSITIO DAMN.

4. **C**ontractus Mohatra licitus est etiam respectu ejusdem personæ, & cum contractu revenditionis præviè inito, cum intentione lucri. Est 40. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 78. art. 2. præcitato in corpore. Si aliquis pro PECUNIA MUTUATA PECUNIAM ACCIPIAT ex pacto tacito, vel expresso peccat contra justitiam. Hoc autem fit in contractu Mohatra. Exercetur ille, dum V. G. is, qui 30. aureis opus habet, equum emit pretio 40. aureorum post annum solvendorum, quem mox venditori 30. aureis revendit, sed sibi de præsentibus à venditore numeratis. Allegatur hinc quidem emptio, & venditio: sed cum contractus revenditionis præviè ineatur cum intentione lucri, reverà pro pecunia mutuata pecunia accipitur, seu contractum ille degenerat in merum purum mutuum cum usura specioso dumtaxat binorum contractuum emptionis; & venditionis induta pallio. Quid enim interest, itanè fiat, an verò emptori simpliciter dentur 30. aurei, pro quibus ille post annum 40. rependat?

De Simonia, & Beneficiis.

PROPOSITIONES DAMN.

1. **D**ARE temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur inquam pretium, sed dumtaxat tamquam motivum conferendi vel efficiendi spirituale, vel etiam quando per temporale fit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut è contrà. Est 45. Innoc.

2. Et id quaque locum habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale; imò etiamsi sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud plaris aestimetur, quam res spiritualis. Est 46. Innoc.

D. THOMAS 22. q. 100. art. 1. in corpore. Actus aliquis est malus ex genere, eò quòd cadit super materiam indebitam. Emptionis autem & venditionis est materia indebita res spiritualis. Idque potissimum: quia res spiritualis non potest aliquo TERRENO PRETIO compensari: idè etiam Petrus in ipsa sui radice Simonis pravitatem condemnans dixit: pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti PECUNIA possideri. *Object.*

At, inquis, temporale hìc non datur tamquam pretium, sed dumtaxat tamquam motivum conferendi spirituale. Ego verò assero temporale illud reverà dari tamquam pretium; solet enim à talibus exactissimè ratio valòris iniri, & quasi in statera ponderari, quantum emolumentum illud spirituale, V. G. tale beneficium annuè profundat, ita ut isti nullus illorum inhiet, nisi antea omnes beneficii proventus, sinus, & penè talia exploraverit. Quid tandem est equum competenti, & libratò ad ejus qualitates pretiò in foro emere, si hoc non sit emere beneficia? *Resp.*

Sed demus temporale dumtaxat dari tamquam motivum conferendi spirituale: an idè temporale sic datum pro spirituali abstergit simoniæ maculam? numquid & ipse Simon Magus simoniaco- rum Parens (si hoc simonia non sit) dicere potuisset, *Resp.*

tuisset, se obtulisse Apostolis pecuniam non sub formali ratione pretii, sed solum tamquam *motivum*, quò eorum voluntatem incitaret ad conferendam sibi potestatem impertiendi Spiritum Sanctum per manuum impositionem? nec enim ille curabat modum, dummodò spirituales illam potestatem adipisceretur. Nec S. Petrus eum reprehendit, quòd voluerit pecuniam pro re æquali comutare: sed *pecunia tua* (inquit) *tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti PECUNIÀ possideris* Act. 8. Et rectè Quod enim collatione pecunie per modum *illecebra promoventis* finè expressa rei spiritualis cum temporali comparatione obtinetur, hoc nihilominus pecunia possidetur.

Nequè hìc sistit istius vitii lues. Incurritur etiam simonia, quando per temporale fit solum gratuita compensatio pro spirituali. Alioquin profanus *Giezi* (à quo venditores spiritualium etiam possunt dici *Giezi* ad 4.) cum magna potuisset confidentia objicere, se immeritò tuisse leprà percussum: cum non alio, quam gratuita compensationis titulo munus à *Naàman* petierit, & impetrarit. Undè nec *Eliseus* ipsum increpans ait: *Accepisti argentum, accepisti vestes, ut pretium miraculi: sed simplicitur: accepisti argentum, & accepisti vestes* (ea utiquè à viro munifico titulo gratuita compensationis exigens) *accepisti hæc, ut emas olivea, & vineas, & oves, & boves, & servos, & ancillas* 4. Reg. v. Sic & *Simon* potest dici pecunias obtulisse Apostolis pro compensatione gratuita, dum ei tribuissent id, quòd petebat: pro compensatione, inquam, falso gratuita, similique assertioni damnatæ teritæ *de usura*.

Ex dictis spon è tua ruit propositio secunda.

PROPOSITIO DAMN.

3. **N**on est contrà justitiam beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia collator conferens illa beneficia, pecunià interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro emolu-

emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur. Est 22. Alexand.

Contendit propositio omnem hinc abesse simoniam; non enim collocator pecuniam exigit pro collatione beneficii: illam solum exigit pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

Sed & hoc verè, & apertè simonia est. Nec obest frivolum illud effugium, quod tibi conferre non tenebatur, quamvis enim absolutè non tenebatur, poterat enim beneficium non conferre) si tamen conferat beneficium, non licet ei temporale subtrahere, adedque nec istud vendere, sed debet dare gratis, sicut ipsum beneficium, cui temporale annexum est. Atque hoc colligitur ex D. THOMA q. 100 art. 4 in corpore. *Beneficia Ecclesiastica, (quoad temporalia) nullò modò vendere licet, quia ess (temporalibus) VENDITIS, INTELLIGUNTUR ETIAM SPIRITUALIA (qualia certè sunt beneficio Ecclesiastica) VENDITIONI SUBJICI.*

Porrò pro hac materià de Simonia, & beneficiis, accuratissimè observandum est, excludi oportere illam praxim, quàm nonnulli ex eo, qui beneficium accepturus est, explorare solent, an non sit *honestus*, vel etiam ab illo petere, an non si futurus *honestus*. Notate verba, signate *mysteria*. Profecto talia factitantes *Simoni* in gradu laici propinquo sunt consanguinei.

PROPOSITIONES DAMN.

4. **C**um dixit Concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesia magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent, Concilium vel primò videtur per hoc digniores, non aliud significare velle, quam dignitatem eligendorum sumpto comparativo pro positivo: vel secundò locutione minùs proprià ponit digniores, ut excludat indignos, non verò dignos: vel tandem loquitur tertio, quando fit concursus. Est 47 Innoc.

D. THO-

D. THOMAS non interfuit quidem Tridentinis personaliter decretis, interfuit eis tamen divinissimis suis scriptis, præsertim *summâ*, ad quam, ait Orator Concilii, ut ad *Lydiûm lapidem sententias suas referendas esse Gravissimi Patres existimarunt*. Itaque Angelicus mentem Tridentini explicat, & propositionem damnatam brevissimè prædamnat 22. q. 63. art. 2 ad 3. *Necesse est eligere ad beneficia Ecclesiastica, ut ex toto liquet articulo, MELIOREM vel simpliciter, vel in ordine ad bonum commune*. Conformiter loquitur & q. 185. art. 3. in corp. & quodlibeto 8.

Ut verò pateat, quam longè aberrant à mente Tridentini, qui has ipsi citatas in Propositione explicationes affricare non sunt veriti, en ipsa celeberrimi, sanctissimique verba Concilii sessione 24. cap. 1. de reformatione. *Concilium omnes hortatur, & monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei Gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quàm si bonos Pastores, & Ecclesia gubernanda idoneos promovère studeant: EOSQUE ALIENIS PECCATIS COMMUNICANTES MORTALITER PECCARE, NISI QUOS DIGNIORES, ET ECCLESIE MAGIS UTILES JUDICAVERINT, non quidem precibus; vel humano affectu aut ambientium suggestionibus sed eorum exigentibus meritis præfici diligentè curaverint*. An verba tam clara, tam peripicua sinistram pati potuère interpretationem?

De officio Canonico.

PROPOSITIONES DAMN.

1. **I**N die Palmarum recitans officium paschale satis facit præcepto. Est 34. Alex.

2. Unò officio potest quis satis facere duplici præcepto pro die præsentis, & crastino. Est 35. Alex.

D. THOMAS quodlibeto 3. q. 13. art. 2. *In omni divino officio hoc est commune; quod pertinet ad Laudem Dei, & ad suffragium fidelium, sed distinguitur unum officium ab alio secundum diversitatem temporum, & locorum. Rationabiliter enim*
sustis-

institutum est, ut diversimodè Deus laudetur secundum congruentiam temporum, & locorum: & ideo sicut in officiis divinis exsolvendis observanda est congruitas Loci, ita etiam congruitas TEMPORIS. Adedque non satisfacit officio qui recitat tempore quadragesimæ, atque in ipsa quidem die Palmarum officium Paschatis, seu Paschalis temporis.

Hinc ruit Propositionis Damnatae fundamentum, *Object.*
scilicet quod Ecclesiæ consuetudo præcipiat quidem officium, sed non *hoc* præcisè determinatum.

Ecclesia enim clarè, & discretè præcipit, & exprimit, quale officium tali V. G. die, vel tempore sit persolvendum. Quamvis fatendum sit mutationem officii cum officio, nisi vergat in fraudem, & considerabilis sit inæqualitas, vel à die discrepantia, non esse *gravem*: in casu autem Propositionis inæqualitas illa, & simul discrepantia maxima est, & antè exortum Probabilissimum prorsus inaudita. *Resp.*

Ex dictis etiam convellitur Propositio altera, nimirum quod unò officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsentis, & crastino: præcipit enim Ecclesia, ut tale officium *hoc* V. G. die recitetur, ita ut quilibet dies distinctum exigit officii pensum.

Nec obstat, quod unius sacri auditione in Dominica, in quam etiam festum incidit, adedque unò actû possit quis pluribus obligationibus facere satis: *per accidens* enim est, quod festa dies in Dominicam incidar, *per se* verò suum cuiuslibet diei correspondet officium. *Object.*

PROPOSITIO DAMN.

3. **Q**ui non potest recitare Matutinum, & Laudes, potest autem reliquas Horas: ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem. Est 54. Innoc.

D THOMAS 22. q. 62. articulo 8. ad 2. *aliquis totaliter à restitutione absolvitur; si omninò sit impotens*: Si igitur quodammodò sit potens, ad proportionatam solutionem tenetur. Cur igitur si totum

torum nequeas, possis verò partem recitare officii, ad illam non tenearis? an minori tibi locò Deus sit, quam tu ipse tibi, qui à tali debitore, qui totum non posset, posset tamen aliquid, id, quod dare posset, exigeres?

PROPOSIT. DAMN.

4. **H**abens Capellaniam, aut quodvis aliud beneficium Ecclesiasticum, si studio litterarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet. Est 21. Alexand.

D. THOMAS quodlibeto 1. quæstione 7. art. 1. *Præbendatus debitum quod debet Deo, PER SEIPSUM DEBET EXSOLVERE.* Non itaque satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet.

Nec valet malæ causæ pejus patrocinium, scilicet Clericos per sui solutionem pensi detrimentum pati in studiis. Nulla est enim jactura temporis, quod tam religiosè, & piè Deo impenditur.

PROPOSITIONES DAMN.

5. **R**estitutio à Pio V. Imposita beneficiatis non recitantibus non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam judicis, eò quod sit pœna. Est 20. Alexand.

6. Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppleri potest per quascunque eleemosynas, quas antea beneficiatus de fructibus sui beneficii fecerit.

D. THOMAS 22. q. 62. art. 7. in corpore. *Ad restitutionem (ex naturâ rei) tenetur aliquis ratione rei alienæ, quam accepit.* Beneficiatus autem non recitans, & fructus recipiens (cum talis juxta sancti illius Pontificis decretum fructus non faciat suos) percipit rem alienam, seu rem non suam, adeoque de se, sive ex naturâ rei ad restitutionem tenetur, proindè opus non est sententiâ declaratoriâ judicis.

Nec à restitutione (ut altera innuit Propositio) excusant datæ interdum pauperi eleemosynæ. An enim à restitutione faciendâ pauperi excusaretur is, qui jam aliquid pauperi surripit, & eidem tanti antea tribuisset valoris eleemosynam? non crediderim.

De præceptis Ecclesiæ quoad obser-
vantiam festorum , auditionem
Sacri , & Jejunium.

PROPOS. DAMNATÆ.

1. **P**receptum servandi festa non obligat sub mor-
tali seposito scandalo , si absit contemptus.
Est 52. Innoc.

2. Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sa-
cro , qui duas ejus partes , imò quatuor simul à di-
versis celebrantibus audit. Est 53. Innoc.

3. Frangens jejunium Ecclesiæ , ad quod tenetur ,
non peccat mortaliter , nisi ex contemptu , vel ino-
bedientia hoc faciat , puta , quia non vult se subjicere
præcepto. Est 23. Alexand.

D. THOMAS I. 2. q. 96. art. 4. in corpore.
Leges vel civiles habent vim obligandi in foro con-
scientiæ , & quidem graviter in materiâ gravi ,
secluso quoque contemptu , cur igitur parem obli-
gandi vim in materiâ gravi , qualis certè est die-
rum festorum observantia , remoto etiam contemptu ,
sibi lex non vindicet Ecclesiastica ?

Sed quàm amplum hinc video forum conscientiæ
quoad auditionem Missæ diebus Dominicis , & festis
ab Ecclesiâ præceptam ? certè ex duabus , vel qua-
tuor diversarum Missarum partibus nullatenus
unum conflatur Sacrificium: sicut caput Petri, pectus
Pauli , & pedes Joannis (angustæ , veræ tamen in
Augustâ materiâ parce similitudini) non sunt simul
unus homo. Proindè taliter non implètur præcep-
tum de audiendo sacro.

Ex præfatâ D. Thomæ ratione de se corrui-
t propositio tertia. Apage illud : frangens jejunium
non peccat mortaliter , nisi ex contemptu hoc faciat.

Profectò hæc lata porta , si non fuisset opportunè
per Pontificem obstructa , timendum fuisset , ne in
intima ipsarum Divinarum Legum sacraria patuisset
aditus , & ne prætextus ille , quod contemptus ab-
esset (ut abest in eo , qui ex gravissimâ tena-
tione

tionem fornicatur) timendum, inquam, fuisset; ne prætextus iste illarum etiam transgressioni peccatum mortale absterfisset.

PROP. DAMNATA.

4. **I**N die jejunis, qui sapius modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium. Est 29. Alexand.

D. THOMAS 22. q. 147. art. 3. ad 2. Si aliquis statutum Legislatoris transgrediatur, ut impediatur finis, quem intendit, peccat mortaliter talis transgressor: finis autem jejunii (art. 8. in corp.) ab Ecclesiâ institutus est reprimere concupiscentias carnis. Qui autem sapius modicum quid per diem comedit, vel ter, aut quater sumit, ut vocant, collationem, nonne is carnem egregiè affligit?

Sed & supra ad Propos. de restitutione ostensum est, peccare eum mortaliter, qui sapius exiguam summam furatus tandem complet notabilem quantitatem: quidni hic à simili?

PROPOSIT. DAMNATA.

5. **E**Xcusantur absolutè à Præcepto Jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamsi iter necessarium non sit; & etiamsi iter unius diei conficiant. Est 31. Alexand.

6. Omnes Officiales, qui in Republicâ corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio. Est 30. Alexand.

D. THOMAS 22. q. 147. art. 4. ad 3. si peregrinatio commodè differri possit, non sunt propter hoc Ecclesiâ jejunia prætermittenda. Si autem, inquit, immineat NECESSITAS STATIM PEREGRINANDI, ET MAGNAS DIËTAS (utiquè pedestres, seu onerosas) FACIENDI, VEL ETIAM MULTUM LABORANDI vel propter conservationem vitæ corporalis, vel propter aliquid necessarium ad vitam spiritualem, & simul cum hoc non POSSINT ECCLESIAE JEJUNIA OBSERVARI, non obligatur homo ad jejunandum. E converso igitur dum currunt tantum

tantum illa , de quibus utraque agit propositio ;
teneatur ad jejunium.

PROPOS. DAMNATA.

7. **N**on est evidens , quod consuetudo non come-
dendi Ova , & lacticia in Quadragesimâ
obliget. Est 32. Alex.

D. THOMAS 22. q. 147. art. 8 ad 3. in quoli-
bet jejunio interdicitur esus carniū , in jejunio au-
tem Quadragesimali (cum illud sit solemnus) in-
terdicuntur etiam OVA , ET LACTICINIA.

D. THOMÆ temporibus consuetudo quoad La-
cticinia tempore Quadragesimali ubique vigeat ;
quoad ova , illa etiam viget in Belgio , cum ista citrà
dispensationem tunc comedi non possint. Nunc
potissimùm consuetudo carendi Lacticiniis obtinet
in Italia ; undè Propositio , ejusque condemnatio
illi principaliter Regioni applicanda est : quamvis
& in hoc Belgio vestigium pristinae abstinentiæ à
Lacticiniis in Quadragesimâ residuum sit : cum in
plerisque Diocesisibus assis soleat pro redemptione
Lacticiniorum solvi à singulis. Quisque debet ob-
servare consuetudines secundum morem eorem ,
inter quos conversatur. Hic rursus ad 3. sub finem.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

*Circà materiam , quæ traditur in
tertia parte , & supplemento.*

*De Celebratione Missæ , ejus-
que stipendio.*

PROPOS. DAMNATÆ.

1. **M**andatum Tridentini factum Sacerdoti
sacrificanti ex necessitate cum peccato mor-
tali , confitendi quam primùm ; est consilium non
præceptum. Est 38. Alex.

2. Illa particula quam primùm , intelligitur ,
cum Sacerdos suo tempore confitebitur. Est 39. Alex.